

"No soc una realista socialista, soc una socialista surrealista"

Deborah Levy, nascuda a Johannesburg el 1958, però resident a Londres des de petita, és dramaturga i novel·lista. Dues vegades finalista del Man Booker Prize, presenta *L'home que tot ho veia* (Angle, 2022), un extraordinari viatge en el temps gràcies a una ment que navega entre la consciència i la inconsciència després d'un accident a Abbey Road. La seva excel·lent trilogia de memòries, també traduïdes per Angle en un sol volum (*Coses que no vull saber / El cost de viure / Propietats reals*) va rebre, a França, el Premi Femina a la millor obra estrangera el 2020.

Text **Àlex Milian** @alexmilianbeser
Fotos **Jordi Play** instagram.com/jordiplay

No sé fins on podem explicar de la novel·la. Utilitza una situació de convalescència hospitalària del protagonista per endinsar-se en el cap del protagonista i moure's en el temps i en l'espai...

—És el que intento.

—Per què tria aquesta situació?

—La concepció del llibre és com un mirall amb una esclatxa al mig per on veus passat, present i futur, tots reflectits els uns en els altres. Bàsicament, miro com el passat viu dins nostre: la nostra infantesa viu dins nostre en el nostre present. I anem enere i recordem, però estem en el present. I sobre el futur tenim desitjos ("Voldria que..."); desitjos per a nosaltres, per als nostres amics, per a la nostra família i també per al món. Per tant, també ens projectem constantment en el futur. En aquest sentit, si

tots els temps coexisteixen en la nostra vida quotidiana, per què no en una novel·la?

—Coincideixen passat, present i futur, però també situacions oníriques...

—Exacte. Les meues novel·les estan plenes del món, de la política internacional, i dels nostres somnis. Coexisteixen. Per mi, com a escriptora, el que és inconscient és tan important com el conscient. De fet, crec que no hi ha una distinció entre els dos. No soc una realista socialista, soc una socialista surrealista.

—És per això que al llarg de la novel·la combina constantment elements de la cultura pop més onírica dels Beatles (la portada de l'*Abbey Road*, la cançó "Penny Lane", etc.) i la cultura tardosoviètica de la República Democràtica Alemanya (RDA)?

→

→ —Les barrejo, en primer lloc, perquè la cultura pop va ser prohibida, censurada, a l'RDA. I segon, perquè *Abbey Road* té una història. Pot ser pop, però és història i segueix sent cultura. Per mi, la cultura popular i un pensament esotèric profund són dues coses que m'interessen igualment. *Abbey Road* és el punt de partida del llibre amb la història dels Beatles i la història de la fotografia d'aquella caràtula. Quan jo estava investigant per al llibre, feia recerca sobre l'RDA i també sobre *Abbey Road*. Aquell dia es van fer sis fotografies en quinze minuts. És molt curiós veure-les totes, perquè en una hi ha un autobús d'aquells típics de Londres de dos pisos i a les altres no... El fotògraf estava pujat damunt d'una escala i volia que els peus dels Beatles anessin tots en la mateixa direcció. Però això només passa en una fotografia, que és la darrera.

—Però la que definitivament va ser portada del disc va ser una en què Paul McCartney porta el pas canviat i va descalç.

—En algunes de les fotografies, Paul va descalç i en unes altres amb sandàlies. I en una fotografia està fumant i en unes altres, no. Per tant, tota la història de la fotografia, i com la mirem [recorda que el títol és *L'home que tot ho veia*] és molt important per establir un tipus de realitat. D'alguna manera, a *L'home que tot ho veia* tenim la història d'un home intentant passar un carrer durant trenta anys.

—Perquè la novel·la comença així i el protagonista té a *Abbey Road* l'accident que provoca tota la resta, és clar. La cançó de "Penny Lane" també té un paper destacat, sobretot per a un dels personatges de l'RDA, Luna.

—Sí, Luna és una infermera que viu a l'RDA i està força decidida a fugir. Ella veu Saul com una via per fugir. És una superfan dels Beatles i "Penny Lane" és la seva cançó preferida: vol anar a Liverpool i visitar Penny Lane.

—Per què tria aquesta cançó i no una altra?

—Perquè a "Penny Lane" hi ha molts personatges...

—Una infermera, com Luna...

—N'hi ha molts i, en alguns casos (no en tots), reflecteixen també els personatges que estan dins del llibre. I és una cançó que en Saul canta al seu fill.

—De tant en tant, a la novel·la apareixen versos de cançons sense identificar, com "Negre era el color dels cabells del seu ver amor" ("Black is the colour of my true loves hair"). Les cançons són també matèria dels nostres somnis?

—La música, per mi, és molt important. Quan escric, de vegades em poso música per donar-me el to... Quan busco un to concret per a un llibre, de vegades la música me'l xiuxiueja. Te'n dona-

ré un exemple. Quan estava escrivint *Swimming Home*, sentia molt Kurt Cobain i Nirvana, concretament el “Smells Like Teen Spirit”, que té aquell cor que va repetint “Hello, hello, hello”. I no saps si aquell hola és també un adeu. En aquell “hello, hello...” hi ha una melancolia que em va donar el to per al llibre. En el cas que esmentaves, “Black is the colour of my true loves hair” és una cançó preciosa que ve d’un grup irlandès i també l’ha cantada Nina Simone i l’utilitzo com a passatge del llibre per a suggerir un estat d’ànim. També hi ha David Bowie en el llibre...

—**Oh, no he reconegut cap cançó de Bowie.**

—No, però explico la història d’un personatge que és historiador, tot i que li agradaria ser una estrella del rock. I Jennifer, la seva xicota, li diu que s’assembla a Mick Ronson, el guitarrista de Bowie, però amb cabell negre —un detall important per a ell, que és presumit.

—**Això sí.**

—M’interessa molt la bellesa masculina en el llibre, perquè normalment es parla sempre de la bellesa femenina. Jo li dono la volta. En aquest cas ell és l’objecte de la bellesa.

—**A més, ell, primer, té una amant dona i després un amant home. És també per parlar de la bellesa masculina?**

—Vull que el personatge sigui bisexual. Però el tema no és la bisexualitat sinó el desig. Parlem de desig pur. I ell és molt desitjable per a qualsevol. No volia incorporar una masculinitat a l’antiga RDA. Però el tema no és la sexualitat sinó el desig. El desig és el tema de tots els meus llibres: m’interessa com estimem i el repte que se’ns presenta, perquè el desig no és una cosa fàcil.

—**Un detall que sobta és que el protagonista porta des del començament un collar de perles.**

—Saul és l’home que a mi em semblaria atractiu: perquè porta perles. Les perles, en aquest cas, tenen una història: són les perles de la seva mare morta. I el seu pare, que era autoritari, no vol en absolut que el seu fill les porti, però ell ho fa igualment i li queden superbé. I totes les seves amants i els seus amants juguen amb aquestes perles. L’escriptora francesa Colette també ho feia en la seva novel·la *Chéri*. El que faig és capgirar les idees sobre la masculinitat i la feminitat antiquades. La Jennifer li demana al Saul: ‘Mai has de descriure el meu aspecte perquè només tens paraules velles i gastades per descriure’m’. En aquesta novel·la pràcticament no hi ha descripció física de la Jennifer, però, en canvi, sí que hi ha molta descripció d’en Saul.

—**El personatge està en la situació concreta que està —no la descriurem més per no fer es-pòilers—, perquè d’aquesta manera vostè pot jugar més amb el temps, l’espai i els somnis?**

—Un llibre sempre té un disseny. Quan fas el pla inicial, decideixes com explicar la història de la millor manera possible. Tots els meus llibres tenen un pla i estan molt estructurats, perquè és molt important que l’autora conegui la història i pugui triar la millor manera per explicar-la. Aquest llibre és especial en el sentit que l’autora convida el lector a ajuntar peces. Perquè? Perquè així és com funciona la història (amb majúscules). La història sempre s’explica des de molts diferents punts de vista i la història també es percep de maneres diferents. Cadascú la viu a la seva manera. Ajuntem fets tal com els veiem, però són fets que altres persones qüestionen. Per això l’estructura de la novel·la està feta així. Perquè el lector ha de configurar la seva pròpia història: tu la muntaràs d’una manera i el teu germà dirà: “No, això no va així”. Jo vull precisament crear aquest efecte.

—**Això ho aconseguix. Com a escriptora té tot el pla de l’obra i comença a escriure pel començament que nosaltres llegim?**

—Sí. Soc molt tradicional en aquest sentit: tot molt estructurat i escric primer el principi i després el mig i el final. Però des d’un punt de vista tècnic ha estat un llibre complicat. Són moltes hores treballant perquè tot està tan entrellaçat... I també volia que tingués un punt de lleugeresa i fos entretingut. Per tant, a escala superficial sembla molt lleuger, però té profunditat.

—**En els seus llibres de memòries, també va saltant en el temps. Aquest viatge en el temps i l’espai li interessa especialment?**

—Quan jo llegeixo autobiografies, normalment la cosa avança de manera cronològica, i jo, secretament, penso: “Uf, el naixement, els pares, les tietes...”. A mi m’interessa sobretot quan ja tenen alguna idea pròpia, als disset o així. En les meues memòries no vull explicar tota una vida sinó episodis molt triats de la meua vida. Les parts de la vida que a mi m’interessen. O que són importants per a mi. Però no tota la història.

—**El seu primer llibre de memòries (*Coses que no vull saber*) comença precisament amb la història de Bernarda Cabrera, un personatge d’*El amor y otros demonios* de García Márquez que es pren una xocolata màgica i viu sempre en un “estat de deliri”. És el mateix estat de deliri del personatge de *L’home que tot ho veia*?**

—És una idea bonica, però no. García Márquez ha estat una gran influència per mi com a escriptora i vaig gaudir molt amb el personatge de Bernarda. Soc dramaturga i, per mi, García Márquez és molt important i també els films de Buñuel... També les pel·lícules d’Almodóvar em semblen molt interessants, perquè és tan sensible amb les dones i tan lliure alhora, amb el seu pensament amable. Quan jo escrivia sobre la meua mare, *Todo sobre mi madre* em va ajudar i em va donar força. ●